Rajavartiolaitoksen esikunta
Oikeudellinen osasto
Komentajakapteeni Markus Paljakka

26.8.2026

HE 127/2026 vp

Eduskunta
Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 25 luvun muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Rajavartiolaitokselta kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle rikoslain 25 luvun muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rikoslakia, pakkokeinolakia, poliisilakia, rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annettua lakia, oikeudenkäymiskaarta, esitutkintalakia ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annettua lakia.

Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön ihmiskaupan ehkäisemistä ja torjumista sekä ihmiskaupan uhrien suojelemista koskevaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä koskevat muutokset.

Esityksen mukaan rikoslain ihmiskauppasäännökseen lisättäisiin sijaissynnyttäjäksi saattaminen yhdeksi teon tarkoitukseksi. Lisäksi lakiin lisättäisiin uusi rangaistussäännös, joka koskisi ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä. Edellä mainittu uusi rangaistussäännös tulisi oikeushenkilön rangaistusvastuun piiriin.

Edellä mainittujen lainmuutosten vuoksi tarpeelliset muutokset tehtäisiin pakkokeinolakiin, poliisilakiin, rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin, oikeudenkäymiskaareen ja esitutkintalakiin. Pakkokeinolakiin tehtävien muutosten johdosta uutta ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevaa rikosta koskevassa esitutkinnassa voitaisiin tietyin edellytyksin käyttää salaisiin pakkokeinoihin kuuluvia televalvontaa ja peiteltyä tiedonhankintaa. Poliisilakiin tehtävien muutosten johdosta kyseiset keinot olisivat käytettävissä myös tällaisen rikoksen estämiseksi. Rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain

muuttamisen johdosta mainittu uusi rikos tulisi rajavalvonnan, Rajavartiolaitoksen rikostorjunnan tai Rajavartiolaitokselle säädetyn valvontatehtävän suorittamisen yhteydessä Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluvaksi rikokseksi ja sen osalta Rajavartiolaitokselle säädettäisiin pakkokeinolakia ja poliisilakia koskevia ehdotuksia vastaavat toimivaltuudet. Oikeudenkäymiskaareen ja esitutkintalakiin tehtävien muutosten johdosta ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön asianomistajan kuulustelusta esitutkinnassa tehtyä ääni- ja kuvatallennetta voitaisiin tietyissä asianomistajaa koskevissa tilanteissa käyttää tuomioistuimessa todisteena, jos syytetylle on varattu asianmukainen mahdollisuus esittää kuulustelta-valle kysymyksiä. Lisäksi kansallisen sääntelyn saattamiseksi paremmin direktiivimuutoksen kanssa yhteensopivaksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi täydentävä määräyksenantovaltuutta koskeva säännös.

Rajavartiolaitos on tutustunut hallituksen esitykseen ja lausuu seuraavaa:

Rajavartiolaitos lausui 13.11.2025 oikeusministeriön lausuntopyyntöön (VN/33260/2024) Työryhmämietinnöstä ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpanosta. Lausunnossa (RVL2547922) Rajavartiolaitos ehdotti ihmiskauppaa tutkivien esitutkintaviranomaisten yhtenäisen toimivaltasääntelyn näkökulmasta, että lakiin rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa (108/2018) Rajavartiolaitoksen tutkittaviksi kuuluviin rikoksiin lisättäisiin ehdotettava uusi, ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskeva kriminalisointi. Lisäksi Rajavartiolaitoksen lausunnossa ehdotettiin rikosten estämiseksi ja rikosten uhrien oikeusturvan varmistamiseksi, että poliisilain 5 lukuun ehdotettavia toimivaltamuutoksia vastaavat muutokset tehtäisiin myös lakiin rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa.

Oikeusministeriö huomioi Rajavartiolaitoksen lausunnon jatkovalmistelussa ja nykyinen esitys sisältääkin Rajavartiolaitoksen lausunnon mukaiset muutokset lakiin rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa.

Rajavartiolaitoksen näkemyksen mukaan esitetyillä lakimuutoksilla viranomaiset voivat entistä tehokkaammin ehkäistä ja torjua ihmiskauppaa sekä tukea ihmiskaupan uhreja. Rajavartiolaitos kannattaa esitettyjä lakimuutoksia.